

Titulació	Tipus	Curs
Sociologia	OB	3

Professor/a de contacte

Nom : Anna Berga Timoneda

Correu electrònic : anna.berga@uab.cat

Prerequisits

No hi ha prerequisits a considerar

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Objectius

El curs d'Epistemologia de les Ciències Socials invita l'estudiant a la desenvolupar una perspectiva crítica i un hàbit reflexiu sobre la pràctica de la sociologia. L'accent del curs es posa en l'anàlisi de les particularitats del discurs sociològic en relació amb la seva pràctica, és a dir, amb l'ofici de sociòleg. No és, doncs, un curs de *teories*, sinó que vol fomentar la capacitat per a la vigilància epistemològica al servei d'una pràctica professional rigorosa, sigui quina sigui la perspectiva teòrica que se segueixi. Per aconseguir aquest propòsit, el curs es desenvolupa en tres blocs de continguts: unes breus observacions prèvies sobre la perspectiva sociològica; unes consideracions a propòsit del coneixement científic i les condicions de la seva producció en ciències socials i, finalment, una revisió dels problemes epistemològics particulars que planteja la recerca en sociologia i la divulgació de coneixement sociològic.

Resultats d'aprenentatge

1. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
2. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
3. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
4. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
5. Definir els principals conceptes microsociològics i macrosociològics.
6. Reconèixer les implicacions sociològiques de diversos debats intel·lectuals (sobre el subjecte, l'acció, l'ordre social, el llenguatge, etc.).
7. Identificar l'ús d'aquests enfocaments en diferents moments de la teoria sociològica.
8. Relacionar-ne l'ús i la crítica amb el context històric en el qual han sorgit.
9. Reordenar les diferents accepcions dels problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte.
10. Documentar-ne les connexions amb diverses hipòtesis sociològiques, observant la distinció epistemològica entre els judicis de fet i els judicis de valor.

Continguts

PROGRAMA GENERAL

La perspectiva

1. Sociologia i reflexivitat
2. Cos de coneixements o perspectiva
3. Problemes socials i sociològics
4. Saber comú i coneixement sociològic
5. Ingenuïtat positivista i sistematització del dubte

La producció de coneixement sociològic

1. Sobre la "realitat"
2. Pensament i acció. Teoria i provocació
3. Una epistemologia indiciària
4. Sociologia i art
5. Metàfores i paradoxes

L'ofici de sociòleg. Desafiaments epistemològics

1. La iniciació a l'ofici
2. El pensament relacional
3. El dubte radical
4. La crítica de la tradició culta
5. L'objectivació participant

Sessions pràctiques

1. Per què, sociologia?
2. Un exercici de crítica epistemològica
3. Problema social-Problema sociològic
4. Què és ciència?
5. Sociologia i art
6. Epistemologies feministes
7. Ciència i religió
8. Debat sobre la reflexivitat en la pràctica sociològica

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treball de grup	16	0,64	
Lectures proposades als seminaris	60	2,4	
Sessions de seminari	22	0,88	
Treball individual	8	0,32	
Sessions de presentació dels temes del curs	22	0,88	

La metodologia que se seguirà al curs d'Epistemologia de les Ciències Socials vol fer virtut d'allò que defensa el programa de l'assignatura: la reflexivitat. Per tant, l'activitat es dividirà així:

1. Una sessió setmanal comuna de dues hores per establir un mínim punt de partida crític sobre els conceptes que s'utilitzaran
2. Una segona sessió de dues hores per tal de desenvolupar sessions pràctiques i de seminari a partir de materials que es distribuïran oportunament. Totes les sessions estan obertes a la participació, però les segones, de manera especial, es dedicaran al debat. En aquestes segones sessions, generalment es partirà d'una breu reflexió per tal d'encarrilar el debat posterior. Els materials de debat seran afegits al Campus Virtual.
3. S'exigirà una lectura obligatòria d'entre les proposades a la bibliografia, que a l'examen final caldrà relacionar amb el tema presentat.

La metodologia, d'altra banda, buscarà complir el més ajustadament possible les competències previstes per a aquesta assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Exercicis dels seminaris pràctics	10 %	5	0,2	2, 3, 4, 6, 9, 10
4. Treball final de grup	35 %	12	0,48	1, 2, 3, 4, 9, 10
2. Assaig d'auto-socioanàlisi	20%	3	0,12	1, 2, 3, 8
3. Examen escrit sobre la sociologia reflexiva	35 %	2	0,08	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10

L'avaluació continuada tindrà en compte:

1. un breu assaig sobre què us va portar a estudiar sociologia (exercici d'auto-socioanàlisi) (20 per cent)
2. exercicis pràctics, realitzats a l'aula al llarg del curs, de reflexió i debat sobre la matèria. Es valorarà la participació activa (10 per cent)
3. un treball final de curs, realitzat en grup (3 membres) de crítica epistemològica, escrit i amb presentació oral a l'aula (35 per cent)
4. un examen final sobre els continguts del programa desenvolupat a les classes, i en relació amb les

lectures obligatòries (35 per cent)

L'assistència regular a classe (mínim 70%), que serà valorada aleatòriament, és necessària per a poder seguir l'avaluació continuada.

L'aprovació del curs suposa tenir aprovades cadascuna de les parts independentment.

Avaluació única:

En cas que no es pugui assistir regularment a classe per raons justificades, A PRINCIPI DE CURS, caldrà fer-ho saber per optar a l'avaluació única. Aquesta consistirà en el treball sobre unes lectures indicades per la professora (40%) i un examen final sobre el contingut global de l'assignatura (60%). La data de lliurament serà única i s'indicarà a inicis de curs.

No avaluable: Tindrà la qualificació de "no avaluable" aquell alumnat que no hagi presentat alguna de les activitats d'avaluació.

Ús d'IA: La realització de qualsevol irregularitat en un acte d'avaluació (fraud acadèmic, plagis o ús indegut de la IA), que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació, suposa que aquest acte es qualificarà amb un 0. En cas que la guia docent prevegi que per superar l'assignatura sigui requisit imprescindible haver obtingut una nota mínima en aquest acte d'avaluació o que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0. Al marge d'això, es podrà instruir un procés disciplinari a l'estudiant que incorri en alguna d'aquestes irregularitats. El professorat es reserva el dret de realitzar entrevistes orals o una prova alternativa, per tal de comprovar l'efectiva adquisició de coneixements i competències i per tant la validesa de les proves d'avaluació realitzades per l'estudiantat.

En cas de plagis, l'avaluació de l'activitat serà 0.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Obligatòria

Pierre Bourdieu "La pràctica de la sociologia reflexiva" a *Per una sociologia reflexiva*. Barcelona. Herder, 1994, p. 189-229. (Edició original: *Réponses. Pour une anthropologie réflexive*. París. Éd. du Seuil, 1992. Ed. espanyola: *Una invitación a la sociología reflexiva*. Siglo XXI, 2005)

Salvador Cardús, ed. *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa, 1999, p. 171-198

Bibliografia complementària

Introduccions a la perspectiva sociològica

Bauman, Z. (2014). *¿Para qué sirve realmente un sociólogo?* Paidós.

- Berger, P. L., & Berger, B. (1976). *Sociology: A biographical approach*. Penguin Books.
- Braham, P. (2013). *Key concepts in sociology*. Sage.
- Bruce, S. (1999). *Sociology: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Collins, R. (1992). *Sociological insight: An introduction to non-obvious sociology*. Oxford University Press.
- Game, A., & Metcalfe, A. (1996). *Passionate sociology*. Sage.
- Nisbet, R. (1979). *La sociología como forma de arte*. Espasa-Calpe.
- Osborne, R., & Van Loon, B. (1998). *Sociology for beginners*. Icon Books.

Reflexions epistemològiques

- Bank, M. (2015). *Visual methods in social research*. Sage.
- Berga, A. (2003). La violència: Problema o símptoma? Una mirada sociològica. *Educació Social*, 23, 11-22.
- Berger, P. (1992). Sociología: ¿se anula la invitación? *Facetas*. Amorrortu, pp. 39-42.
- Biglia, B. (2015). Avances, dilemas y retos de la epistemología feminista en la investigación social. A I. Mendiá, M. Lúxan, M. Legarreta, G. Guzmán, I. Zirion, & J. Azpiazu (Eds.), *Otras formas de (re)conocer* (pp. 21-44). Universidad del País Vasco (UPV/EHU), Hegoa i SIMReF.
- Bourdieu, P. (1973). *Le métier de sociologue* (2a ed.). Mouton.
- Bourdieu, P. (2001). *Science de la science et réflexivité*. Raisons d'Agir Éditions.
- Bourdieu, P. (2008). *Esbós d'autoanàlisi*. Publicacions de la Universitat de València.
- Bricmont, J., & Sokal, A. (1999). *Impostures intel·lectuals*. Empúries.
- Cardús, S., & Estruch, J. (1986). Teoria i provocació. *Papers*, 26, 69-104.
- Chalmers, A. F. (1982). ¿Qué es esa cosa llamada ciencia? Siglo XXI.
- Corsi, G., Esposito, E., & Baraldi, C. (1996). Paradoja. A Glosario sobre la teoría social de Niklas Luhmann (pp. 123-126). Universidad Iberoamericana.
- Estradé, A. (1981). Paradoxes: Apunts per a una epistemologia paradoxal en sociologia. *Papers: Revista de Sociologia*, (15), 47-67.
- Feyerabend, P. (1981). *Tratado contra el método*. Tecnos.
- Gadamer, H.-G. (2011). La primacía hermenéutica de la pregunta. A *Verdad y método I* (pp. 439-458).
- Ginzburg, C. (1983). Señales. Raíces de un paradigma indiciario. A *Crisis de la razón. Nuevos modelos en la relación entre saber y actividad humana*. Siglo XXI.
- Huff, D. (2011). *Cómo mentir con estadísticas*. Ares y Mares.
- Kořakowski, L. (1994). *Husserl y la búsqueda de la certeza*. Alianza.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1995). *Metáforas de la vida cotidiana* (C. González Marín, Trad.). Cátedra. (Trellal

original publicat el 1980)

Locke, D. (1997). La ciencia como escritura. Cátedra. (Treball original publicat el 1992).

Luhmann, N. (2000). ¿Cuál es el caso? Y ¿qué esconde detrás del mismo? Las dos sociologías y la teoría de la sociedad. POLIS México, 293-314.

Piovani, J., & Muñiz, L. (2018). ¿Condenados a la reflexividad? Apuntes para repensar el proceso de investigación social. CLACSO.

Poupeau, F., & Suárez, H. J. (2007). Pierre Bourdieu: Un auto-análisis no biográfico. Revista Temas Sociológicos, 12, 251-278.

Terricabras, J.-M. (1995). Fer filosofia, avui. Edicions 62.

Terricabras, J.-M. (1997). Atreveix-te a pensar. La Campana.

Tusón, J. (2008). Això és (i no és) allò. Ara Llibres.

Wagensberg, J. (2006a). A más cómo, menos por qué. Tusquets.

Wagensberg, J. (2006b). Si la naturaleza es la respuesta, ¿cuál es la pregunta? Tusquets.

Watzlawick, P. (1984). El arte de amargarse la vida. Herder.

Watzlawick, P. (1992). ¿Es real la realidad? (5a ed.). Herder.

Weber, M. (2005). La ciència i la política. Publicacions de la Universitat de València.

Wirth, L. (1978). Pròleg. A K. Mannheim, Ideologia i utopia (pp. 27-42). Edicions 62.

Ficció-Assaig

Chesterton, G. K. (1965). La innocència del Pare Brown. Plaza & Janés.

Chesterton, G. K. (1969). L'home que fou dijous. Edicions 62.

Ernaux, A. (2024). El lloc. Angle Editorial.

Foster Wallace, D. (2014). L'aigua és això. Edicions del Periscopi.

Lakoff, G. (2008). No pensis en un elefant! Llenguatge i debat polític. Viena Edicions

Revistes i pàgines web

Mètode: www.metode.cat

Singularity University: www.su.org

Heterodox Academy: <https://heterodoxacademy.org>

Medium. Intersection of Science, Art and Business: www.medium.com

Programari

Qualsevol processador de textos

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	51	Català	segon quadrimestre	tarda
(SEM) Seminaris	51	Català	segon quadrimestre	tarda